

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö
Lärarytbildningen i musik
Kristina Helgesen

EXAMENSARBETE
Höstterminen 2007

Hur fungerar Monroes idéer på en svensk skola idag?
En presentation av "framgångsrika" skolor

Handledare: Gunnar Heiling

Sammanfattning

Hur fungerar Monroes idéer på en svensk skola idag? En presentation av ”framgångsrika skolor”

Syftet med detta arbete har varit att undersöka hur Monroes idéer (Monroe, 1997) om en framgångsrik skola fungerar på en svensk skola. För att få reda på mer om framgångsrika skolor, har jag studerat aktuell forskning i ämnet. Jag har även besökt en skola i Sverige där man använder sig av denna skolmodell.

Jag har valt att använda mig av kvalitativ forskning, där jag har använt intervjuer, samt observation för att samla in data.

Bland resultaten kan nämnas att Monroes modell som innebär en stark ledare och tydligare regler fungerar bra på Hjällboskolan som jag har studerat närmre. Denna skola har blivit mer effektiv och både lärare och elever är nöjda med resultatet. Med effektiv menar jag bättre skolklimat och studieresultat.

Nyckelord: Monroe, Grosin, ”framgångsrika skolor”, skolledningens betydelse och regler.

Abstract

How does Monroe's ideas work in a Swedish school today? A presentation of "successful" schools.

The aim of this work has been to investigate how Monroe's ideas (Monroe, 1997) of a successful school, could be adopted in a Swedish school. In order to learn more about successful schools, I have used current research regarding the subject. I have also visited a school in Sweden, where her ideas are used.

I have used a qualitative research approach for data collection and also for analysis.

Among my results I would like to mention that Monroe's ideas of strong leaders and straight rules works at Hjällboskolan. This school has been more effective and both teachers and pupils are satisfied about the result. With effective I mean, better climate in the school and better results from the pupils.

Keywords: Monroe, Grosin, "Successful schools", the meaning of the school management and rules.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Syfte och forskningsfråga	6
Teori	7
Monroedoktrinen.....	8
Monroedoktrinen i praktiken.....	8
Lärare och rektor.....	9
Tidigare forskning – spelar skolan någon roll?.....	10
Forskning om framgångsrika skolor av Lennart Grosin.....	11
Rektorns betydelse.....	13
Undervisningskvalitet i framgångsrika skolor.....	14
Metod	15
Intervjun.....	15
Observationen.....	16
Studiens uppläggning.....	16
Resultat	17
Hjällboskolans bakgrund.....	17
Vad innebär Monroesystemet för oss?.....	19
Hjällboskolan fredagen den 9 november 2007.....	21
Observation av lektioner.....	23
Analys och tolkning.....	26
Diskussion	27
Slutord.....	29
Referenser	29

Inledning

Ända sedan jag hade min första praktikplats som musiklärarstuderande har jag förundrats över hur den svenska skolan ser ut och fungerar idag. Kanske har jag glömt och förträngt hur det låg till när jag själv gick i skolan, men jag kan inte minnas att det var så stökigt som det är idag. Nu tillbringade jag mina skolår på en liten skola på landet, där alla eleverna var svenska, förutom My som var halvtysk, så man kan inte jämföra den med en invandratät skola i en stad. Men det är just det jag vill att man ska kunna göra. Jag vill att skolan ska kunna fungera lika bra trots att eleverna i klassen kommer från 25 olika kulturer. En trettonåring är när allt kommer omkring en trettonåring, oberoende om han eller hon kommer från Irak är svensk eller halvtysk. Självklart är jag medveten om problematiken, men det är kanske just det som gör det så svårt. Vi är inställda på att det ska vara på ett visst sätt och då uppfattar vi lätt verkligheten så att den stämmer med vad vi redan visste. Jag tror att om man behandlar en elev som ett problem så blir han eller hon ett problem. Jag har varit ute och vikarierat och praktiserat på en del olika skolor under min tid som student på musikhögskolan. Det har mest varit på de högre åren som 6 – 9, men även på de lägre. Senast jag var ute så var det på en stökig skola i Malmö. Här skulle jag undervisa fyra sjuor, fyra sexor samt ha en temadag med blandade klasser. Det första jag möttes av var galler för fönsterna. Det kändes som om jag befann mig på ett fängelse. Lyckligtvis var musiksalen stor och ljus, men det var galler för fönsterna och det var galler framför alla instrumenten. Denna skola har blivit vandaliserad om och om igen, och till slut efter tusentals, kanske miljontals kronor i renoveringspengar, var de tvungna att göra något. Galler för fönsterna. Jag blev chockad när jag kom dit. Hur ska man kunna jobba i en miljö där man känner sig som en fånge, fast man egentligen inte är det? Hur ska man kunna tänka och vara kreativ, när tankarna fastnar vid ett galler och inte får flyga fritt? Jag jobbade här endast tre dagar, eftersom det bara var ett vikariat, men jag förstod ganska snart att här finns problem. Stora problem. Nu var jag bara vikarie och det spelar såklart in, men jag hann ändå få en känsla för denna skola. Jag kände mig orolig och stressad i den här miljön. Eleverna hade väldigt mycket spring i benen och deras respekt för varandra och för mig var låg. De kom för sent till lektionerna och de sprang ut från salen så fort de fick möjlighet. När de kom tillbaka drog de gärna med sig kompisar från andra klasser och sedan sprang de runt i klassrummet när jag höll lektion. På skolan såg jag att det inte bara var mina lektioner som gick till så här. Någoting behövs göras här och jag är alldeles övertygad om att denna skola skulle behöva tydligare ramar och regler. Att ändra en skolas attityd och ramar är nog inte det enklaste, men när jag fick höra om Monroemodellen, så tänkte jag att den nog skulle passa här. En av mina lärare på musikhögskolan har berättat lite om Monroe och hennes sätt att leda en skola. Jag fastnade för hennes modell och bestämde mig för att studera den lite närmre. Inför detta examensarbete läste jag Monroes bok *Våga leda i skolan*, (Monroe, 1997). Det är en spännande och engagerande bok, om hur man kan vända de onda cirkelorna som kan uppstå i skolan till något gott och positivt. Monroes ”forskning” består av hennes egna erfarenheter och hennes sunda förnuft. Om man jämför med annan forskning som gjorts på framgångsrika skolor så överensstämmer många resultat med vad Monroe själv kommit fram till. Jag har även besökt en grundskola utanför Göteborg, Hjällboskolan där man använder sig av Monroes modell, för att studera hur den används i praktiken. Monroe fascinerade mig och jag har valt att ägna mitt examensarbete åt just Monroemetoden, och frågan om hur man kan använda den i svenska skolor.

Syfte och forskningsfråga

Jag har sedan jag började på musikhögskolans musiklärarprogram fått ett intresse för elevers uppträdanden i skolan. Jag har funderat mycket på vad som skulle vara den optimala metoden för lärande och utveckling i skolan idag. Eftersom jag bor och verkar i Sverige, kommer mitt arbete handla om en svensk skola. Dock ska tilläggas att jag under mitt arbete framförallt har studerat Lorraine Monroes modell och hon bor och verkar i New York. Jag har också ägnat en del tankeverksamhet åt att fundera över om det verkligen måste finnas skillnader mellan en skola i Harlem (New York) och en i Sverige. Barn är väl barn, eller?

Då alla naturligtvis inte känner till Lorraine Monroe och hennes arbete, kommer jag presentera hennes modell närmre i teorikapitlet. Där kommer jag även att presentera en svensk skolforskare, Lennart Grosin, professor vid Stockholms universitet och hans studier av framgångsrika skolor.

Jag har valt att presentera Monroe lite ytligt här nedan för att läsaren ska få en inblick i vad hennes modell står för. Monroe menar att goda elevprestationerna kräver ordning och reda. Man kan inte undervisa eller ta del av undervisningen om det råder kaos i klassrummet. Vidare menar hon att skolan ska ha höga krav och höga mål, både på personal och på elever. För att uppnå detta kräver hon ett tydligt och samlat pedagogiskt ledarskap. Personalen ska brinna för sitt uppdrag och detta görs lättare om de har en stark och uppmuntrande ledare bakom sig. Det handlar om lärandet i första hand. Det ska också finnas tydliga regler som alla följer stenhårt för att undvika att någon kan falla genom kryphålen.

Hon menar vidare att man kan få vilken skola som helst att bli en bra skola, bara man har en riktigt kompetent och stark ledare, en ledare som syns och som brinner för sitt arbete och kan få sina kolleger att brinna för sina arbeten. Detta låter kanske ganska naturligt, men det är det inte. Den ”vanliga” skolan idag ser inte ut så här. Många skolor har en rektor/ledare som valt att inte utnyttja sin ledarroll och detta avspeglar sig på eleverna och deras prestationer. Monroe menar att det måste finnas en stark ledare som kan leda och stötta sin personal, och som i sin tur leder och stöttar eleverna. Fungerar inte ledningen, kan man inte kräva av eleverna att de ska fungera bra heller, menar Monroe. Enligt henne måste personalen vara konsekvent och sammansvetsad för att kunna erbjuda eleverna en trygg skolmiljö. Vidare menar hon att om personalen använder sig av helt olika pedagogiska metoder och dessutom inte är konsekventa när det gäller ordningsregler, blir det svårare för eleverna att förstå vad som är tillåtet och vad som inte är det. Jag är nyfiken på om detta verkligen är så viktigt som Monroe menar. Ska man som lärare eller annan personal på en skola verkligen behöva vara så konsekvent gällande regler och pedagogik? Kan man inte bara använda sig av sunt förnuft och låta eleverna själva upptäcka vad som fungerar bäst och ta ansvar för detta?

Till detta återkommer jag i resultatdelen.

I skolan idag är tanken att eleven ska ta mer ansvar som enskild individ över sina studier, men även som medborgare, och därav bli en kritisk och kreativ människa. I 1994 års läroplan (skolverkets hemsida) står det att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och kunna vara delaktig gäller alla elever i skolan. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling, förutsätter att de tar ett större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön och att de även får ett reellt inflytande över utbildningens utformning. Eleverna behöver tydliga ra-

mar och krav för att kunna göra detta. Detta menar i alla fall Monroe. Vidare betonar hon vikten av att skolan ska vara en trygg och lugn plats för de barn som kommer från hemförhållanden, där det kanske är lite stökigt, och där det kanske är svårt att få lugn och ro. Monroe menar att personalen, och då menar hon alla, från vaktmästare och skolbespisningspersonal till rektor, måste ha samma strävan och mål och någorlunda samma arbetssätt för att nå detta. Om alla bryr sig om hur skolan ska se ut och fungera och är konsekventa med detta, så blir det en trygghet för eleverna. Denna trygghet menar Monroe är avgörande för elevernas utbildning. Det är intressant och tankeväckande att ta del av Monroes idéer om att styra en skola. Är dessa idéer möjliga att omsätta i en svensk skolmiljö och samtidigt uppnå den svenska läroplanens mål? Det är detta som är mitt syfte att undersöka och min forskningsfråga blir därför: Hur fungerar Monroes idéer på en svensk grundskola och vad krävs för att de ska vara möjliga att överföra och praktiskt använda?

Teori

I Monroes bok (1997) *Våga leda i skolan* beskriver författarinnan sin uppväxt och alla betydelsefulla människor runt omkring henne. Hon växte upp som afroamerikan i Harlem under fattiga förhållanden. Hennes familj bestod av föräldrar och en syster. Hon skriver i sin bok att hennes far var en våldsam man som ofta tog ut sina aggressioner mot sin hustru. Detta avskydde Lorraine och hennes syster honom för. Monroe berättar dock vidare i sin bok att hennes far även varit en inspirationskälla för henne. Hans respektingivande sätt och mod att våga ta chanser har hjälpt henne under karriärens lopp.

Monroe visste tidigt att hon ville jobba inom skolan och förändra den. Hon var själv en flitig elev och jobbade hårt för att lyckas. När hon så småningom själv började arbeta, insåg hon att något måste göras åt skolan och redan då började hon fylla på idéer över hur en framgångsrik skola skulle se ut.

Idag är hon en framgångsrik rektor och skapare av Frederick Douglass Academy, en kommunal skola i de fattigaste områdena i Harlem, New York. Eleverna består av unga afro- och latinamerikaner och vardagen är fylld med våld och kriminalitet. Den tidigare skolan som hade legat där hade blivit tvungen att stänga, just på grund av all vandalisering och allt skolk.

På ett år lyckades Monroe få denna skola att bli en av de mest framgångsrika i New York. Tidigare hade endast tio procent gått vidare och utbildat sig på college, men nu efter Monroes ledning lyckades nästan alla med det. Hon berättar hur hon och hennes lika drivna kolleger arbetade hårt och konsekvent med att uppnå hög kunskapsnivå, ett produktivt arbetsklimat och ett bra socialt klimat. ”Vi måste sluta att titta på hur barnen ser ut och vilken bakgrund de har och istället rikta in oss på vilken utbildning de behöver” (Monroe, 1997, s. 274).

Hennes ”recept” Monroedoktrinen, som hon lite skämtsamt valt att kalla det efter president James Monroes politiska doktriner från 1823, innehåller en hel rad praktiska exempel på hur man ska driva en skola. Se nedan.

Monroe skriver och berättar i sitt förord till boken om hur detta är hennes livsverk och att hon ville skriva ner det för att få en överblick över det hon gjort och åstadkommit. Hon har arbetat mer än trettio år inom det offentliga skolväsendet i New York city och som konsult i utbildningsfrågor och frågor om utveckling av lärarrollen i Amerika och andra länder.

Detta är vad Lorraine Monroes skolmodell står för och vad hon anser krävs för att en skola ska vara väl fungerande:

Monroedoktrinen

- Duktiga och engagerade lärare (Du måste tycka om ungdomar.)
- En tydlig och synlig rektor (som t ex genom klassrumsobservationer stöttar lärarna och hjälper dem att bli ännu bättre.)
- Ordning och ömsesidig respekt (du kan inte undervisa i kaos.)
- Rutiner och strukturer (t ex instruktioner på tavlan.)
- Extra undervisning (för att hjälpa eleverna att klara de delstatliga/nationella proven)
- Fritidsaktiviteter och klubbar
- Firande så ofta det finns anledning
- Studiehandledare (med delvis andra uppgifter än en svensk syokonsulent).

I boken *Våga leda i skolan* skriver Monroe (1997, s. 6): "It's not about the system, it's about the children!" Monroe understryker hur viktigt det är att alla barn lär sig läsa, skriva, tänka och uppträda på ett sådant sätt att de kan bli fullvärdiga medborgare och bidra till vårt samhälle på ett positivt sätt och det är lärare, rektorer och skolpolitiker som ska arbeta för att nå detta.

Monroedoktrinen i praktiken

När Lorraine Monroe hade fått reda på att hon skulle starta Frederick Douglass Academy, började hon med att sätta sig ner och skissa på hur hon ville att skolan skulle se ut. Först bestämde hon sig för att eleverna skulle ha uniform. Hon ville få bort den tävlan om vem som hade vad på sig, för att istället få eleverna att fokusera på undervisningen. Hon skriver: "Jag tror att uniformer spelar en stor roll, eftersom ungdomarna har en tendens att uppföra sig som de är klädda" (Monroe, 1997, s. 27).

Vidare bestämde hon sig för att skollunchen skulle ätas inom skolans fyra väggar, och att ingen fick lämna skolan mitt på dagen. Eleverna kom alltid försent till eftermiddagslektionerna när de lämnade skolan för att gå och äta någon annanstans.

Lokalerna spelar också en väldigt stor roll, och Monroe bestämde att allt skulle målas i en ljus gul färg som skulle främja skolans anda. Monroe ville kunna erbjuda eleverna en strikt collegeförberedande kursplan med höga kunskapskrav, men samtidigt balansera den strikta linjen med massor av icke-schemalagda klubbar och aktiviteter efter skolan. Anledningen till dessa aktiviteter var att Monroe visste att eleverna i dessa områden ofta hängde kvar på skolan efter dagens slut och detta bidrog till vandalisering och kriminalitet. De behövde aktiveras. Monroe berättar även att det är känt att de ungdomar som lär känna sina lärare informellt i en klubb eller i ett lag inte vandaliserar eller ställer till en massa problem för sig själv eller för skolan.

Monroes skola har tolv icke-förhandlingsbara regler och om man inte följer dessa kan man efter samtal med föräldrar och rektor och i vissa fall även socialtjänsten, bli avstängd från skolan. Dessa är:

1. Delta i skolundervisningen varje dag och kom i tid. Kvarsittning för sen ankomst används.

2. Lämna alla ytterkläder i klassrumsgarderoben.
3. Förflytta dig så snabbt som möjligt mellan klassrummen. Gå tyst och lugnt in i klassrummet, sätt dig på din anvisade plats och börja genast arbeta.
4. Var inställd på att arbeta varje dag. Ta med dig kollegieblock, kalender, pennor, linjaler och all annan utrustning som kan behövas i klassrummet.
5. Gör hemläxorna på kvällen. Det finns läxhjälp att få och läxhjälp finns även vid kvarsittning.
6. Ät bara i kafeterian. Det är förbjudet att tugga tuggummi och äta godis – även i kafeterian.
7. Ta inte med radioapparater, freestyles, mobiltelefoner eller dataspel till skolan.
8. Håll din bänk ren
9. Låt dig inte dras in i fysiskt eller verbalt våld. Lär dig att ha en avvikande uppfattning utan att vara otrevlig. Slåss inte.
10. Respektera byggnaden. Klottra inte eller på annat sätt vanpryd någon del av skolan.
11. Visa upp ditt elevkort eller ID-kort för alla vuxna i ansvarig ställning som begär att få se det.
12. Bär skoluniformen dagligen. Huvudbonad får inte bäras inomhus

Påföljder som kan bli aktuella vid brott mot reglerna:

1. Möte med berörd lärare
2. Möte med studiehandledare
3. Möte med förälder
4. Intern avstängning
5. Uteslutning ur Akademin, dvs. skolan.
6. Överföring till annan skola.

Jag anser att mycket av det Monroe kräver är bra och förnuftiga krav. Att ha regler på en skola är nödvändigt för att saker och ting ska fungera. Däremot tycker jag att det låter lite väl styrt och militäriskt, när det krävs av eleverna att de ska förflytta sig snabbt mellan klassrummen och gå helt tysta in för att börja arbeta. Det är barn det handlar om och barn är inte alltid tysta. Att bära skoluniform är förbjudet i svenska skolor och det skulle kännas förlegat att införa det igen. Däremot de punkter som står i Monroedoktrinen är alla viktiga enligt min mening. En del av dessa punkter saknar jag i de skolor i Sverige som jag besökt. T.ex. en synlig rektor, som är ute mycket bland eleverna och deras lärare och visar sitt engagemang. Även fritidsaktiviteter utanför skolan tror jag hade varit bra för alla de elever som inte har möjlighet att ordna sådana på egen hand.

Lärare och rektor

Enligt Monroe är förhållandet mellan rektor och lärare väldigt viktigt. Jag kommer här nedan förklara närmre hur Monroe vill att detta arbete ska se ut.

Monroe (1997) börjar kapitlet om rektor och lärare i sin bok med: ”Det är viktigt att läraren älskar sitt jobb” (s. 156). Monroe menar att läraren måste få eleverna att förstå hur och varför han eller hon är så engagerad i sitt ämne. Man ska förmedla den känslan till eleverna. Som rektor är det viktigt att man syns både ute i korridorerna men även inne i klassrummen på lektionerna. Monroe berättar att eleverna som hängde i korridorerna när det var lektion blev så förvånade över att möta personal i korridorerna och att deras rektor kom på besök i klassrummen, att de snabbt gick till sina lektioner. Klassrumsobservationen är rektorns viktigaste

metod för att förbättra skolandan och elevprestationerna, menar Monroe. Rektorn är även där för att hjälpa läraren att bli en ännu bättre lärare, inte för att sätta dit någon. Monroe själv skickar ”kärleksbrev” till de lärare som verkade vara inne på rätt spår och PM, till dem som behöver lite tips och idéer.

Min erfarenhet från de skolor jag besökt är att man naturligtvis går till rektorn om det skulle vara något som är svårt eller om man som lärare behöver tips eller hjälp med något. Däremot har jag dålig erfarenhet av att rektorerna regelbundet besöker de olika klasserna och sedan har utvecklingssamtal med lärarna. Mina erfarenheter säger mig att man i Sverige inte vågar lägga sig i hur den enskilda läraren sköter sitt jobb. Att göra som Monroe gör genom att stötta och tipsa sina lärare och besöka deras lektioner tror jag är viktigt för lärarens utveckling.

Gör-det-nu-övning

Här presenterar jag en övning som Monroe har valt att starta alla sina lektioner i skolan med för att få eleverna fokuserade direkt när lektionen börjar. Min erfarenhet i skolan är att det många gånger tar fem till tio minuter bara genom att sätta sig ner på sina platser och samla koncentration för att ta itu med dagens lektion. Detta är tio minuter av något viktigt och av läraren planerat som går till spillo. Här nedan presenteras övningen lite tydligare.

Monroe har infört en *gör det nu övning*, som innebär att eleverna ska arbeta med en tre- eller fyraminuters övning, som antingen knyter an till tidigare arbete eller tvingar dem att tänka och skriva om det arbete som för tillfället pågår. Enligt Monroe är det viktigt att man presenterar övningen på ett sätt som gör det möjligt för alla att delta. T.ex., berätta om tre till fem olika kompositörer under 1800-talet som varit viktiga för vår musik idag? På detta sätt får alla elever en utmaning. Både de som är svagare i ämnet, men även de som behöver lite mer att bita i. Denna övning står alltid skriven på tavlan när lektionen börjar. Detta innebär att det är nödvändigt att gå direkt till lektionerna när de startar, eftersom övningen samlas in för att sedan diskuteras gemensamt när de fyra minuterna är över.

Tidigare forskning – spelar skolan någon roll?

Här nedan presenterar jag både svensk och utländsk forskning om hur skolan fungerar eller bör fungera. Vissa forskare menar bestämt att det framförallt handlar om barnens bakgrund, beroende på hur det går för dem i skolan, medan andra bestämt hävdar att dessa faktorer inte ska spela någon roll.

Med tidigare forskning menar jag forskning som gjorts innan Grosin gjorde sitt arbete om framgångsrika skolor som jag tagit del av i detta arbete.

De skillnader i prestationer och social anpassning som kännetecknade elever i olika skolor förklaras fortfarande ofta med hänvisning till barnens samhällsklass, etniska tillhörighet och intelligens. Undersökningar som byggde på denna syn var t ex Coleman, 1966, Jencks, Smith och Ackland, 1972. Trots att forskarna bedömde själva skolgången som betydelsefull var man överens om att skoltillhörigheten var av negligerbar betydelse för en elevs utveckling. Bakgrunden betydde nästan allt. Man var dock inte överens om vilken eller vilka av bakgrundsfaktorerna som spelade störst roll för de skillnader man fann.

I forskningsrapporten, *Skolklimat, prestation och anpassning*, (Grosin, 2004), står det så här:

Forskningen om de mest framgångsrika skolorna, FMFS, avser den i vilka eleverna presterar bättre och utvecklar en mer gynnsam social och personlig anpassning även sedan man tagit hänsyn till elevsammansättningen med avseende på förkunskaper eller om sådana uppgifter saknas elevgruppens sociala sammansättning. (s. 4)

En annan diskussion gäller innebörden av att man funnit och poängterat skoleffekter i strid med teorin att skillnader i elevers prestationer och förhållningssätt i och till skolan nästan enbart kan hänföras till individfaktorer som grundas på det genetiska och sociala arvet. Det har lett till att FMFS har kritiserats för att bortse från ekonomiska och sociala orättvisor i samhället och dess betydelse för elevens möjligheter att tillgodogöra sig skolan.

Forskning om framgångsrika skolor av Lennart Grosin

När jag började intressera mig för Monroes idéer, fick jag berättat för mig av min lärare på musikhögskolan att det fanns en professor vid namn Lennart Grosin som forskat inom detta ämne och som jag borde läsa in mig på. Jag har läst en del av Grosins forskningsresultat och redovisar nedan sådant som jag fann vara av vikt för mitt arbete och med tanke på mina frågeställningar.

I denna forskning definieras en framgångsrik skola som en där elevernas prestationer väsentligt överstiger resultatet i skolor i allmänhet med motsvarande villkor, främst med avseende på elevernas socioekonomiska bakgrund. I ett relativt stort antal undersökningar har perspektivet vidgats till att omfatta även elevernas sociala och personliga anpassning i skolan. Framgång definieras med utgångspunkt från det som faktiskt är föremål för skolans och lärarnas bedömning som betyg, examensresultat och nationella prov (Grosin, 2003).

De faktorer som Grosin funnit utmärkande i de mest framgångsrika skolorna är följande:

- Ett tydligt och demokratiskt men kraftfullt ledarskap från rektors sida som framför allt inriktas på skolans kunskapsmål.
- Pedagogiskt/didaktiskt ledarskap från rektors sida
- Lärarna görs delaktiga i utformandet av skolans kultur och struktur
- Samarbete mellan lärare om mål och innehåll i undervisning och fostran
- Höga förväntningar på eleverna med utgångspunkt från att alla är läroaktiga samt att skolans och undervisningens kvalitet, inte elevernas bakgrund, är avgörande för deras resultat.
- Uppmuntran och belöning för bra arbete
- Koncentration till ett begränsat antal teman under lektionerna
- Stor flexibilitet med avseende på undervisningsmetoder. Interaktiv klassrumsundervisning är en ofta använd metod liksom individualisering där hänsyn tas till elevers ursprung och kunskapsnivå.
- Regelbunden utvärdering och uppföljning av elevernas kunskaper.
- Tydliga normer beträffande rättigheter och skyldigheter i det sociala umgänget i skolan.
- Ordning och reda samt bestämda men måttfulla sanktioner mot dåligt uppförande.
- Positiva relationer mellan lärare och elever som bygger på respekt och ömsesidigt förtroende.
- Hängivenhet hos rektor och lärare.
- Lärare som förebilder och auktoriteter

- Föräldramedverkan (Grosin, 2003, s. 145)

Det är intressant att Monroe och Grosin i många fall kommit fram till samma saker, trots helt olika studier. De tror båda på ett tydligt ledarskap från rektorns sida som inriktas på skolans kunskapsmål.

När jag jämför dessa punkter med mina erfarenheter i skolan, är det mycket som ska vara med enligt skolplanen, men som inte alltid fungerar. Tydliga mål tycker jag att man borde vara noggrannare med, så eleverna vet vad som krävs av dem. Dessutom är det nog enklare att se någon slags röd tråd i ämnet om man vet hur planeringen och dess mål ser ut.

De är också överens om att uppmuntran och belöning är av stor vikt för att få eleverna motiverade.

Vidare tror de båda att regelbunden utvärdering av elevernas kunskaper och tydliga regler inom det sociala umgänget är av stor vikt för en väl fungerande skolmiljö. Här är de alldeles för dåliga i skolan idag. Elev efter elev halkar efter och läraren märker det för sent och då är det svårt att göra något åt det. Vi måste ta ett ordentligt grepp om dessa elever i tid.

De är också eniga om att föräldramedverkan är viktigt för att få eleverna att engagera sig i skolan. Jag har varit ute och jobbat på en skola där man hade väldigt mycket problem med föräldramedverkan. Föräldrarna dök aldrig upp på föräldramöten eller andra möten som gällde deras barn. Följderna här blev att skolan inte hade möjlighet att nå eleverna på samma sätt. Föräldrarna och skolan använde sig av helt olika uppfostringsmetoder och eleverna lyssnade naturligtvis mest på föräldrarnas åsikter om skolan. Jag tror att det är viktigt att man som skola verkligen anstränger sig för att få en god kontakt med föräldrarna så de känner att de kan ha förtroende för skolan, för då tror jag att eleverna också kan få det.

I en undersökning från 2003, som Grosin redovisar i sin forskningsrapport deltog 94 mellan- och högstadieskolor. Här nämner Grosin att han fann att de mest framgångsrika skolorna utmärktes av tre egenskaper. Dessa tre punkter skriver Grosin om i sin forskningsrapport och jag har valt att ta med dem här i mitt arbete för att förtydliga vad Grosin menar:

1. sociala spelregler

De vuxna hade tydliga och höga förväntningar på elevernas uppförande. Alla i personalen hade samma syn på de sociala spelreglerna och var konsekventa med detta. Det fanns en belöningskultur, dvs, bestående av stipendier som delades ut offentligt vid goda prestationer. I de sämre skolorna försökte man styra med straff eller kvarsittning.

2. Prioritering av kunskapsmålen

All personal var överens om att det är undervisningen och inläringen som är skolans primära uppdrag och att det är genom elevernas prestationer som man ska bedöma effektivitet.

3. Elevfokuserat arbetssätt

Klimatet i skolan ska vara varmt och omhändertagande, samt kreativt och positivt för inläring. Eleverna ska känna sig uppskattade som människor och tillfredställda med skolmiljön. Man ska betona elevernas förmåga till ansvarstagande och självständigt lärande.

Mycket av detta är precis vad Monroe också använder sig av i sin skola. Att man som lärare ska ha höga förväntningar på eleverna bidrar till att eleverna känner mer ansvar över sina studier och presterar bättre. Att personalen är konsekvent med regler, är också viktigt enligt Monroe. Alla elever ska veta vad som gäller och inte spela ut lärare mot varandra. Belöningskulturen tror Monroe på. Man ska belönas när man gjort något bra. Tillslut är det viktigaste att lärare och rektor kan erbjuda eleverna en bra utbildning och att de gör detta med ett varmt och omhändertagande sätt.

Rektorns betydelse

Jag har tidigare beskrivit Monroes ståndpunkter gällande rektorns betydelse för skolan och här kommer Grosins forskning gällande ämnet.

Grosin har i sin forskning kommit fram till att rektorns största betydelse är att formulera tydliga mål, leda det akademiska arbetet i skolan, göra lärarna delaktiga i att utforma och genomföra dessa mål genom att direkt påverka undervisningskvalitén. I de framgångsrika skolorna bedömde lärarna sina rektorer som:

- Tillhandahållare av resurser
- Resurs för metodutveckling
- Deltagande i samtal om undervisningsmetoder
- Synliga i skolan

Sammanfattningsvis har forskningen visat:

- Att det existerar framgångsrika skolor i den mening att eleverna har bättre resultat än förväntat med avseende på förkunskaper och socioekonomisk bakgrund.
- Att rektorerna bland annat arbetar som pedagogiska och didaktiska ledare.

Mer forskning av Lennart Grosin.

Grosin (2003) skriver i sin sammanfattning att det finns skillnader mellan skolor som han har undersökt i sin forskning där elevernas prestationer, sociala kunskaper, självkänsla och attityder inte har något att göra med deras sociala bakgrund, tidigare kunskaper eller vilken lärare de haft. Han menar att den enskilda skolan spelar en oerhörd roll för elevernas prestationsnivå, trots hänsyn till social bakgrund och tidigare kunskaper. Om man framför allt jämför de allra bästa skolorna med de sämre, ser man att elever med svaga kunskaper som går i en framgångsrik skola, kan överglänsa en elev som har de bästa förutsättningar i övrigt, men hamnat i en dålig skola. De framgångsrika skolorna erbjuder inte bara bättre baskunskaper och färdigheter, utan forskningen visar även att de kreativa resultaten är högre såsom trivsel, självkänsla och attityder. Tyvärr, enligt Grosin visar forskningen att de flesta skolor inte skiljer sig särskilt mycket från mängden. Det är knappt en tredjedel som skiljer sig på grund av större effektivitet. En framgångsrik skola kännetecknas dock inte främst av ett antal regler och handlingsmönster. Det handlar om värderingar och förhållningssätt hos lärare och skolled-

ningen om vad skolan är till för. Vilken roll skolan spelar för barn och ungdomars utveckling och hur relationerna skall vara mellan lärare och deras elever.

Mina erfarenheter är att skolor där skolledningen inte arbetar konsekvent med samma regler och bestämmelser, saknar den trygghetskänsla som skolor som faktiskt använder sig av dessa arbetsätt. Eleverna vet vad som gäller och då är det inte lika spännande att försöka rubba på dessa regler. Om det är en stor skola som har problem, är det nog en bra idé att som lärare och annan personal försöka vara så konsekventa som möjligt, för att få en trygg och utvecklande skolmiljö.

Undervisningskvalitet i framgångsrika skolor.

(Grosin, 2003)

Jag har tidigare i mitt arbete fokuserat mest på strukturen runt skolan, men här vill jag presentera Grosins forskning kring undervisningen och hur han menar att den ska vara upplagd för att få bästa möjliga resultat hos eleverna. Han belyser tre faktorer:

1. Planering

- Ämneskunskaper hos lärarna
- Kunskaper om mål, kravnivåer och betygskriterier
- Tydliga mål för undervisningen
- Regelbundna läxor
- Stark fokusering på kunskapsmålen
- Utmaningar och engagemang för elever på alla kunskapsnivåer

2. Styrning

- Koncentration på arbetet
- Höga förväntningar på elevernas prestationer och uppförande
- Elevansvar (eget lärande uppmuntras)
- Effektiv kontroll under lektionerna
- Tydlig ansats för att starta och avsluta lektioner
- Entusiasm för ämne och undervisning
- Positiva relationer mellan lärare och elever – elevfokusering

3. Återkoppling

- Regelbunden utvärdering av elevernas kunskapsutveckling
- Konstruktiv återkoppling (verbal och skriven)
- Konsekvent bedömning och betygsättning
- Lärare som förebilder
- Föräldramedverkan (Grosin s. 1)

Här kommenterar jag en del av punkterna under varje rubrik.

Att ha regelbundna läxor innebär att eleverna får rutiner inom skolarbetet. Detta innebär inte att det ska vara tunga eller krävande läxor varje gång, utan det kan vara små uppgifter också. På den skolan som jag besökte hade eleverna även läxor i de praktiska ämnena och det tycker jag är bra, för det förekommer en del teori i dessa ämnen också.

Angående styrningen är det viktigt att man har höga förväntningar på elevernas prestationer, så att de känner att man tror på dem. Monroe skriver i sin bok att om man behandlar sina elever som duktiga så blir de duktiga.

Tydlig ansats för att starta och avsluta lektionerna tror jag är a och o i undervisningen. Här får man en trygg ram runt lektionen och man känner att man är en del av en grupp som jobbar tillsammans. Hjällboskolan arbetade på detta sätt och de avslutade alltid sina lektioner med att diskutera målen med lektionen och om dem uppfylldes.

Många av Grosins ovanstående punkter är det som Monroe också förespråkar. Tydliga mål, utmaningar för alla elever, höga förväntningar på elevernas prestationer, tydlig ansats för att starta och avsluta lektionerna och föräldramedverkan osv.

Efter att ha studerat både Monroe och Grosin har jag bestämt mig för att fokusera på tre faktorer som de anser göra skolan mer framgångsrik. Det jag har valt att titta lite närmre på är sådant jag saknat i de skolor jag har besökt och arbetat i. Dessa tre faktorer är:

- En synlig och tydlig ledning
- Höga förväntningar på både lärare och elev, både socialt och intellektuellt
- Tydlig ansats för att starta och avsluta lektioner

Metod

För att kunna närma mig en lösning eller en förståelse för mitt ämne och problem så har jag bestämt mig för att använda mig av kvalitativ forskning. Kullberg förklarar att om man valt en kvalitativ forskning, är det lämpligt att använda sig av observation och intervju som datainsamlingsmetoder.

Jag har i detta arbete alltså beslutat mig för att använda intervjun och observationen som verktyg för att samla in information. Jag anser att dessa metoder är bäst för min forskning eftersom jag har besökt en skola där jag under en hel dag besökt olika lektioner och intervjuat både lärare och elever.

Intervjun

Samtal är en metod för att komma åt andra människors tankar och erfarenheter. Intervjun är ett slags strukturerat samtal där jag som intervjuar bestämmer form och innehåll. Att intervjun är kvalitativ innebär att det rör sig om tolkningar och förståelse (Kvale, 1997). Frågorna i en kvalitativ intervju måste vara utformade så att den som blir intervjuad kan svara med egna ord. Syftet är att ta reda på hur informanten upplever och tolkar fenomen i sin omvärld. Det finns inga rätta svar på kvalitativa intervjufrågor (Patel & Davidson, 2003).

Enligt Kvale (1997) finns det sju stadier när det gäller upplägg och genomförande av en kvalitativ forskningsintervju. Dessa är:

1. tematisering – forskaren bestämmer undersökningens syfte och ämne.
2. planering – upplägg av intervjun, formulering av vilken information som söks.
3. intervju – genomförande av intervjun
4. utskrift – förberedelse inför analys, överför intervjun till skriftligt dokument.
5. analys – tolkning och analys av materialet
6. verifiering – kontrollera resultatens reliabilitet, vilket innebär om resultaten är tillförlitliga.
7. validitet, vilket innebär om man i undersökningen granskar det som man avsett att granska.

Observationen

Vid observationen använde jag mig endast av papper och penna och antecknade allt jag såg. Kullberg (2004) skriver i sin bok, "Etnografi i klassrummet" att det inte går att observera hela den mångfald som finns. Man ska börja med att titta och lyssna och släppa tanken på att anteckna. Sedan bör man sätta igång att skriva. Man ska skriva ner allt och inte tänka på om det är trivialt eller oviktigt. Vissa gånger är det triviala det viktiga i undersökningen. Jag försökte skriva ned allt jag såg, men jag märkte att jag letade efter saker som stack ut och skiljde sig från det jag är van vid sedan innan. När jag blev varse detta hos mig själv försökte jag slå bort det och istället skriva ned allt och lite till.

Studiens uppläggning

Jag kontaktade rektorn på Hjälleboskolan i Göteborg för ett besök, eftersom de på denna skola följer Monroemetoden. Rektorn var positiv till mitt ärende och jag åkte dit och tillbringade en hel skoldag där. Jag intervjuade skolans musiklärare och fyra elever i årskurs åtta. Eleverna intervjuade jag i grupp. Eftersom jag inte vill skriva Hjällbolärarens namn, kommer hon att heta Malin i denna uppsats. Jag spelade in mina intervjuer på minidisc, för att sen renskriva dem och efter analys redovisa resultatet. Jag var nyfiken på om det verkligen var så stor skillnad på hur man leder en skola som inte använder sig av Monroes metod. Dessutom ville jag se hur mycket av Monroes modell som de i själva verket använder sig av.

Jag ville veta hur det jag läst om fungerade i praktiken.

- Hur såg deras ledning ut och hur abetade rektor och lärare för att få skolan att bli som Monroes?
- Hade deras undervisning blivit mer effektiv med hjälp av *göra nu övningarna*?
- Hade de tydligare kunskapsmål och mer regelbundna utvärderingar av elevernas kunskaper?

Av eleverna ville jag veta:

- Hur de uppfattade deras skola och om de tyckte att den fungerade bra eller dåligt.
- Jag ville också ta reda på om rektorerna var så tydliga och synliga i sitt ledarskap som Monroe anser vara det viktigaste för att en skola ska fungera optimalt.

- Andra frågor jag ville få svar på var hur *börja-med-uppgiften* fungerade och om det var positiva reaktioner från elevernas håll.
- Hur fungerade det med frivilliga aktiviteter efter skoltid.
- Hur mycket kontakt har skolan med elevernas föräldrar.

Under observationen satt jag med på två lektioner och antecknade allt jag såg. Jag ville undersöka om det var stor skillnad på sättet att undervisa jämfört med skolor som inte använder sig av Monroemodellen, eller om eleverna uppträdde olika beroende av vilken lärare de hade. Det finns inget bättre sätt att verkligen se hur en skola och dess ledning fungerar än att iakttä lektionerna, menar Monroe.

Kvale (1997) beskriver ordet validitet som handlar om resultatens giltighet och trovärdighet. Om validiteten i en metod betyder att den studerat vad den är avsedd att undersöka och våra observationer verkligen speglar de fenomen som intresserar oss, betyder detta att kvalitativ forskning kan leda till valid vetenskaplig forskning.

Som jag skrev tidigare i metodkapitlet innebär validiteten i ett arbete om man i undersökningen granskar det som man avsett att granska. Jag åkte till Hjälliboskolan för att ta reda på hur Monroes idéer fungerar på en skola i Sverige och genom intervjuer mer lärare och elever fick jag reda på det jag hade för avsikt att få reda på. Jag anser därför med dessa ord att mina intervjuer och observationer har en trovärdighet och därför kan användas för att styrka mina resultat.

Resultat

Jag har tidigare nämnt att jag besökt en skola som tillämpar Monroes idéer, Hjälliboskolan. Här nedan presenterar jag skolans bakgrund som jag fick presenterad för mig muntligt och skriftligt och hur de gick tillväga när de omarbetade skolan till en Monroeskola. Jag berättar även om mitt besök på Hjälliboskolan, där jag fick träffa och intervjuar både lärare och elever, samt observera flera lektioner. Jag var särskilt nyfiken på undervisningens struktur med *börja-med-uppgiften* och målplaneringen. Anledningen till mitt intresse angående undervisningens uppbyggnad var att jag tänkte att detta kunde vara relativt små saker som kan förändra undervisningen markant.

Hjälliboskolans bakgrund

Hjälliboskolan ligger en bit från Angered, utanför Göteborg och är en 6 – 9 skola. Skolan består till 90 % av elever med utländsk härkomst, precis som Monroes skola i New York. Angered är en förort till Göteborg, där en stor del av befolkningen har utländsk härkomst. Man kan jämföra Angered med Malmös Rosengård. Jag besökte denna skola i samband med mitt examensarbete. Det är nämligen så att Hjälliboskolan är den skola i Europa som har använt sig av Monroemodellen längst. I Hjällbo finns det tre grundskolor. Målet har varit att försöka ena dessa tre skolor för att få en gemensam plattform. Det är bara Hjälliboskolan som antagit erbjudandet om att delta i utvecklingsarbetet. Jag frågade en lärare på Hjälliboskolan om varför det bara var deras skola som gjorde denna förändring och hon trodde att de andra skolorna helt enkelt inte var beredda på att göra en sådan radikal förändring. Det har ju faktiskt inneburit mycket jobb för all personal, inte minst med tanke på att man måste förbereda sin undervisning mer.

Sedan hösten 1999 arbetar Hjällboskolan med den ideella stiftelsen Quadriceps, för att utveckla ett skolprogram, inspirerat av Monroe. Anledningen till varför denna stiftelse kom till, var att en socionom, en från narkotikapolisen, en barnläkare och en lärare träffades för att diskutera vad man skulle vilja göra när det krisar för barn. 1998 åkte gruppen till New York för att träffa Monroe och studera hennes skolutveckling. Med hjälp från försäkringsaktiebolaget Göta Lejon och så småningom Göteborgs Stad kunde stiftelsen försiktigt börja sin försöksverksamhet och denna bedrevs i projektform under tre år, varefter verksamheten utvärderades, metod beskrevs och presenterades för publik. Den ideella stiftelsen Quadriceps arbetar för att utveckla programmen med de bästa resultaten. Under åren sammanfogades praktikers erfarenheter med forskningens slutsatser till nya program, som tar hänsyn till lagstiftning, avtal och den speciella kulturen inom olika områden. Hörnstenarna i de programmen är:

- En gemensam, delad vision
- En värdegrund för skolan, personalen och eleverna
- En genomgående struktur, inte minst för lektionerna

Hjällboskolan har även arbetat och utvecklats tillsammans med andra inom Quadriceps nätverk. De har deltagit i konferenser i Oslo och Göteborg, men även varit på studiebesök i New York, där lärare och skollädares deltagit i seminarier och workshops vid tre olika tillfällen. När jag träffar en av lärarna på Hjällboskolan, berättar hon för mig att en del av personalen veckan innan varit i Skövde och träffat Monroe och att hon sedan två veckor senare skulle komma till Göteborg och ha workshops där. Flera av lärarna på Hjällboskolan skulle naturligtvis dit och fortbildas. Hjällboskolan har under de senaste fyra åren arbetat fram en skolmodell, som bygger på: Hjällboskolans egen historia och tradition, forskningen om effektiva skolor och praktiska exempel på effektiva skolor. Man kan alltså säga att Hjällboskolan använde sig av Quadriceps hörnstenar som en mall och sedan utvecklade de sin modell med hjälp av Monroes idéer och Grosins forskning om framgångsrika skolor.

Hjällboskolans tradition

Ända sedan skolan startades har den utmärkts av en tydlig ämnesinriktning och en vilja till att ha ordning och reda. Skolan har ställt sig positiv till utveckling och förändring. Att det var denna skola som senare skulle komma att delta i ett utvecklingsarbete stöttat av stiftelsen Quadriceps var därför inte helt oväntat. 1999 ägnade Hjällboskolan sig en hel del åt självreflektion och insåg då att det fanns en del som inte fungerade och att någonting behövde göras. Skollädares fick då Quadricepsmodellen presenterad för sig och detta var precis vad Hjällboskolan var intresserade av. Modellen låg i linje med den tradition som skolan utvecklat.

Forskningen om effektiva skolor

Samarbetet med Quadriceps började alltså i oktober 1999. Skolprogrammet grundades på två hörnstenar: Den första är forskningen om framgångsrika eller effektiva skolor, som jag presenterade i teorikapitlet. Den andra är en praktisk modell, som Monroe utvecklat i USA. Denna modell fick man direkt från en konferens med henne. Det var nämligen så att när skollädares på Hjällboskolan bestämt sig för att samarbeta med Quadriceps, fick två personer åka till Oslo för att delta i en konferens, där Monroe skulle medverka. Där presenterade hon grundtankarna när det gäller skolan. Detta är rapporten från konferensen i

Oslo, som de två lärarna på Hjällboskolan tog del av den 6:e och 7:e november 1999 och som samtidigt beskriver hur de sedan tog till sig modellen. Detta är deras anteckningar:

Vad innebär Monroesystemet för oss?

1. Vilka är centralpersonerna i vårt arbete?

Barn, ungdomar

2. Vad går verksamheten ut på?

- Save the kids from the street
- Att skapa utveckling, framsteg, framgång, hos alla barn
- Utgå från det läge där de är nu
- Varje dag lite bättre
- Möt eleven med hög förväntan, och respekt
- Visa förebilder

3. Vad innebär det för skolan och verksamheterna?

Förändring, nyorientering. Fokus: vad är bra för barn?

4. Vad innebär det för lärarna och all personal?

Inte bara förändring av det yttre. Påverkansmöjlighet först när känslan finns med – “love them and teach them”. Inte bara pedagogik, även mentalitet, attityd. Kan man inte älska dem skall man inte heller undervisa dem!

5. Vilka tankar finns kring lärandet?

- Centrum: det lärande arbetet, undervisningen
- Ramen kring lektionerna och strukturen genomgående. Eleven skall känna igen sig
- Innehållet och metoderna varierar efter ämnet, eleverna och läraren. Eleven skall stimuleras.

Inslag av interaktion mellan lärare och elever i klass är viktigt. Mötet, uppmärksamheten, sociala träningen och svenska språket.

6. Vad börjar man med?

- Agenda: eleven skall veta vad som händer.
- En genomgripande struktur för läroprocessen, som är navet kring vilket allt snurrar.
- “BBC”, Black Board Configuration:

1. Att börja med några minuter.
2. Mål med lektionen, konkret, inte allmänt.
3. Läxa, som alla kan lyckas med.

7. Vilken är skollidningens roll?

- Instructional leaders, observationer, samtal om dessa.
- "People before paper"

Att få personalen att växa och utvecklas varje dag, sikta framåt, bli föredömen för eleverna.

8. Skolan skall erbjuda många framgångsmöjligheter.

- Erövrandet av språket
- Sociala kompetenser
- Identifikation och gemenskap
- Brett utbud av aktiviteter och ämnen
- Stimulans
- Kultur

9. Hur är det med regler? För eleven gäller:

- Regler som finns är relaterade till elevens framgångsmöjligheter
- Respekter dig själv!
- Respekter andra för att själv mötas av respekt
- Lär dig ta hand om det som är gemensamt

10. Skolan skall arbeta för delaktighet genom en varm, öppen och välkomnande attityd.

- Elevmedverkan, aktivitet, "vi bryr oss", mot mobbning
- Föräldrar, styrelsen, föräldranärvaro alla är de viktiga för att programmet ska fungera.

11. Skolan skall arbeta för att hjälpa elever tillbaka.

- Samarbete med andra goda krafter
- Omstart (Hjällboskolans hemsida, 1999)

Efter att dessa två lärare, som jag skrev om tidigare hade varit i Oslo, började skolan arbeta med denna nya modell. En större grupp åkte på studiebesök till New York, där de besökte flera skolor och gick på seminarier och olika work-shops. Därefter har Hjällboskolan genomfört flera studiedagar där de har utvärderat och vidareutvecklat skolmodellen. De har även besökt framgångsrika skolor i bland annat England och på Nya Zeeland och skriver i sin handlingsplan, (Hjällboskolans hemsida, 2002) att Monroe har bidragit med grundstommen, men att de även har studerat andra skolexempel och använt sig av det som passat deras skola bäst.

Idéer som Hjällboskolan tog med sig hem från dessa resor och förankrade i sin skolmodell var bland annat:

- **Gemensamma ämnesprov**, som utvärderar både elevernas kunskaper, men som också tjänar som underlag för lärarnas bedömningar och betygssättning.

- Speciella **ämnesgrupper**, där man utser ämnesansvariga som planerar möten för ämnesledarna och rektorerna.
- **Terminsplaneringen** för varje undervisningsgrupp görs och lägges ut på skolans hemsida.
- **Aulasamlingar**, som bidrar till att skapa en känsla för helheten och skapa en plattform där framgångar kan lyftas fram och delas av alla.

Här nedan beskriver jag mitt besök på Hjällboskolan.

Hjällboskolan fredagen den 9 november 2007

Jag hade fått kontakt med en lärare på skolan innan jag kom dit på besök, och hon hade ordnat ett gediget program för mig, så att jag skulle hinna se och göra så mycket som möjligt under min studiedag. Hon var oerhört hjälpsam och gästvänlig och såg till att jag fick ett varierande och spännande besökstillfälle på Hjällboskolan. Jag intervjuade fyra elever i årskurs åtta och skolans matematik- och musiklärare, Malin.

Jag frågade Malin hur de kommit fram till att de skulle använda sig av Monroes modell och hon svarade mig:

Det var oroligt på skolan, inte jättestökigt, men vi kände att något måste göras. Då hade en av skolledarna fått höra om Monroe och tyckte att hennes modell lät intressant. Vi började läsa om hennes sätt att leda en skola och sedan åkte jag och en kollega upp till Oslo på ett seminarium och lyssnade på Monroe där. Jag tyckte att det här nog kunde passa oss. Det här med att få struktur på lektionerna och tydliga ramar. Det skulle kunna passa våra elever. Vi åkte hem och förankrade det hos skolledningsgruppen och skolutvecklingsgruppen. Sedan gjorde vi ett försök med de som ville starta, för att känna på det här med startblock. Sedan när vi tagit ett beslut att detta skulle göras, var det väldigt många frågetecken hos en del. Var tanken att vi skulle stöpas i samma form? Ska jag inte få vara den lärare jag är längre? Men så är det ju inte, det är ramen på lektionen som är likadan och jag är ju fortfarande Malin i min undervisning.

Jag kan tänka mig att man som lärare var rädd för att skolan skulle bli styrd och mindre kreativ, när man bestämde sig för att följa en redan färdig modell. Men enligt Malin har det inte blivit så. Nu är det istället ett lugnare klimat på skolan och man har mer tid över till att undervisa sina elever.

Jag började mitt besök på Hjällboskolan med en aulasamling.

Aulasamling

På Hjällboskolan har de ett par aulasamlingar per termin och årskurs. Här delar lärare eller rektorer ut diplom eller utmärkelser till elever som utmärkt sin inom något område. Det kan vara ett skolämne, eller om man kanske varit en god kamrat och ställt upp för någon. Syftet är att belöna goda prestationer. När jag var där, så var det åttornas tur att ha aulasamling. Det började med att skolans två rektorer och några av åttornas lärare förberedde sig i aulan, och när klockan var tio över åtta, fick eleverna komma in klassvis, tillsammans med sina lärare. Jag reagerade över att det var så lugnt när de kom in, och var det någon som pratade för högt eller hade lite väl mycket spring i benen, var det ingen lärare som sprang efter och tystade dem utan då lade läraren en hand på denna elevs axel så att han eller hon lugnade ner sig. Rektorerna stod längst fram i salen och var helt tysta. Lärarna likaså. Eleverna till slut likaså. När alla var samlade började en av lärarna tala, och inledde med att berömma eleverna för deras goda insatser och studieresultat. Sedan berättade han om ett kommande studiebesök,

som de skulle göra på en teater, och då bad han eleverna att tänka på skolans rykte men även på sitt eget och förklarade vikten av att de uppförde sig bra. Samtidigt betonade han att skolan litar på sina elever och att ledningen vet att de kommer uppträda bra och ha en kul dag. Vidare påminde han om att det var kvartsamtal veckan därpå, och därmed att de skulle lägga på ett kol när det gällde studierna.

- Ni vill väl inte göra era föräldrar besvikna, frågade han.
- Ni vill väl att de ska vara stolta över er!

Eleverna höll med honom och nickade till svar. Sedan pratade han om betydelsen av att vara i tid, att inte skolka, och att alltid ha med sig papper och penna till lektionerna och fortsatte med att be dem om en lugnare ingång till nästa aulamöte, då han tyckte att det var lite för stött denna morgon.

När ”predikan” var slut var det dags för det stora ögonblicket, diplomutdelningen. Idag var det tre killar och en tjej som fick diplom. Det var de två rektorerna som delade ut utmärkelserna. Under hela samlingen stod rektorerna längst fram vid sidorna och betraktade mötet. Det var ingen lång samling utan 20 minuter senare avslutade läraren med att tacka eleverna och önska dem lycka till. Jag stannade kvar i aulan för att träffa och prata lite med fyra tjejer och killar som går i åttan. De var väldigt vänligt inställda och intresserade av att svara på mina frågor, men även till att berätta om sin skola och det som gör just den så speciell. Men detta, att deras skola skulle vara speciell tyckte de var lite överdrivet ”Vår skola är väl som vilken som helst”, sa de, och skrattade lite. Här tänkte jag att eftersom de inte har något att jämföra med, så var det svårt för dem att sätta sig in i en annans skola situation. Eleverna berättade för mig att dessa aulasamlingar var väldigt uppskattade. ”Alla vill få uppskattning om man gjort något bra”. Jag visste efter att ha pratat med en av lärarna att om någon gjort något mindre bra på skolan, vandaliserat eller skolkat, så kontaktades föräldrar direkt och det blev samtal med rektor. Vidare berättade de att rektorerna på skolan alltid är närvarande på aulamötena och att de ofta kommer och gör besök på lektionerna. Detta tyckte de var bra. ”Det är tryggt att ha dem nära och de syns även en hel del ute i korridorerna. Det blir inte lika mycket bråk då”, sade de.

De förklarade för mig hur skolan och dess regler såg ut, att mobiltelefoner inte var tillåtet att ha med sig till skolan och att tuggummi var strikt förbjudet. Detta tyckte eleverna bara var bra. De berättade för mig att det ibland kom elever från andra skolor dit och stal värdesaker, och detta minimerade skolan genom att förbjuda eleverna att ta med sig mobiltelefoner och andra värdesaker. Vidare berättade de att även om det ibland förekom bråk i korridorerna, så var det inte mycket, tack vare skolvärdarna och annan personal som ofta rör sig runt skolan och syns.

På tal om korridorerna, berättade Malin för mig om två nya skolvärdar som kommit till skolan, för att finnas till och hälsa eleverna välkomna på morgonen. ”Om eleverna kommer försent, ringer skolvärden hem till deras föräldrar”. Malin bekräftade det som eleverna redan påpekat att det har blivit mycket lugnare sedan de kom och att mycket spring i korridorerna har minskat. Vidare förklarade Malin att hon trodde att det var den dagliga kontakten med vuxna som gjorde att eleverna blev lugnare och stämningen följaktligen bättre ute i korridorerna.

Vidare berättade eleverna att anledningen till att de gick på skolan var att de kände någon som gått där innan. Kanske en bror eller en kusin. Jag frågade om dessa närstående hade studerat vidare på gymnasiet eller högskolan och det hade samtliga utom en, men hon skulle börja näs-

ta år. Alla eleverna som jag intervjuade skulle också läsa vidare efter att de avslutat årskurs nio. Det var de alla rörande överens om.

Jag frågade också hur de uppfattade *börja-med-uppgiften*, om det var något som de ansåg positivt eller negativt. Jag märkte att de var så vana vid den att det blev svårt för dem att jämföra med hur det skulle vara att inte ha uppgiften. De svarade dock att det var viktigt att man alltid kom i tid till lektionerna, annars kunde man missa uppgiften och det var inte bra, för den informationen kunde komma på något prov senare. Smart, tänkte jag. Detta motiverar nog eleverna att alltid komma i tid och göra sin uppgift ordentligt.

Jag hade hört att eleverna och deras föräldrar var tvungna att skriva på ett kontrakt med skolan innan de börjar och jag var därför lite nyfiken på detta. Jag funderade över hur ett sådant kontrakt kunde se ut. Men det var inga konstigheter och inga orimliga krav på vare sig föräldrar eller eleverna. Malin förklarade för mig att hon hittills aldrig haft någon som vägrat skriva på. Både lärare och föräldrar tycker att det är självklara saker. ”Det är inga konstiga regler vi har, sade hon Det är oftast sådana regler som finns på alla skolor, fast de syns inte lika mycket där”. Går man in på Hjällboskolans hemsida kan man själv se kontraktet där och detta gjorde jag. För föräldrarnas del, innebär kontraktet bland annat att de ska erbjuda sina barn en lugn arbetsplats i hemmet och att de ska tala väl om skolan och stödja uppfattningen att det är viktigt att gå i skolan. Självklart får man som förälder kritisera skolan om de anser att något är fel och borde ändras, men om man som förälder kanske själv hade en dålig skoltid och känner sig bitter över den perioden, ska man inte överföra dessa tankar och idéer till sina barn. Barn påverkas mycket av vad deras föräldrar tycker och tänker. Malin menar att även om föräldrarna inte själva kan hjälpa till så mycket för att de inte kan språket särskilt väl, så ska de ändå försöka visa att det som barnen gör är viktigt. ”Så föräldrarnas bit är ju egentligen väldigt självklar”, fortsatte Malin.

Precis som Monroes skola har Hjällboskolan aktiviteter vissa kvällar i veckan. Dessa aktiviteter håller en del av lärarna i och det är eleverna på skolan som får gå där. ”På torsdagar är det fotboll och då är det många som är där”, berättade eleverna för mig. ”Det är väldigt uppskattat”, förklarade en av eleverna.

Enligt Monroe ger en icke-schemalagd aktivitet som t.ex. klubb- och lagaktiviteter goda färdigheter som kan överföras till framgångar inom skolämnen. Här menar Monroe att om eleven deltar i en lagsport t.ex, får han eller hon träna sig på att samarbeta och lyssna på sina kamrater. Detta kan eleven sedan ha stor nytta av i sitt skolarbete. Detta endast om egenskaper som disciplin, samarbete och tålamod diskuteras och demonstreras av klubbens eller lagets rådgivare. Vidare menar Monroe att elever som lär känna sina lärare utanför skolan visar mindre benägenhet att vandalisera eller skolka från skolan.

Observation av lektioner

Efter intervjuerna fick jag besöka en förberedelseklass, för de elever som nyligen kommit till Sverige och som behöver specialundervisning i svenska språket, innan de kan placeras ut i en vanlig klass. Den förberedelseklass jag besökte bestod av ca 10 elever, och stämningen var väldigt trygg och vänlig. Deras lärare berättade att det ofta blir en väldigt bra stämning i dessa klasser eftersom eleverna är på samma nivå, och att de är så få i gruppen. De vågar säga fel, de skrattar inte åt varandra på något elakt sätt. Däremot kan det bli komplicerat när de senare måste placeras ut i sina respektive klasser. Då är klasserna större och man känner sig inte lika trygg, som i den lilla förberedelseklassen, där man kände alla väl. Här nedan presenterar jag

först *börja-med-uppgiften* och sedan berättar jag om mina observationer från lektionerna jag besökte på Hjällboskolan.

Börja-med-uppgiften

På Hjällboskolan får jag mitt första möte med den speciella, *Börja-med-uppgiften*, som fungerar så att läraren alltid förberett en liten uppgift på ca tre till fyra minuter, som står skriven på tavlan. Syftet med denna uppgift är att eleverna ska komma igång med lektionen så fort de kommit in i klassrummet. De ska snabbt komma i fokus. När eleverna kommer in i klassrummet sätter de genast igång med uppgiften och skriver ned svaren i sina *börja med böcker*. Denna bok förvarar läraren hos sig. Uppgifterna ska alltid vara förankrade i dagens lektion.

I mitt samtal med Malin, berättade hon om elevernas syn på denna princip:

Vi har haft elever som har bytt skola av någon anledning och sen när de har kommit tillbaka för att hälsa på eller om de bytt tillbaka till vår skola så säger de, ”där fanns inget startblock, de hade ingen börja med uppgift på den skolan”. På matematiken t.ex., så står jag i dörren och hälsar dem välkomna och ger dem en linjal, för det har de inte med sig själva. Sedan går de in och börjar med uppgiften och då är lektionen igång. Även om jag inte pratar där framme de första minuterna, så är de igång.

På förberedelselektionen gick eleverna in en och en i klassrummet och då stod deras lärare i dörren och hälsade dem välkomna och räckte dem deras *börja med bok*, som de genast började arbeta med.

På tavlan stod det idag:

Börja med:

Skriv 3 – 5 saker som är viktiga att tänka på när man skriver en berättelse.

Mål:

Vi ska utveckla vårt skrivande

- läsa berättelserna
- diskutera berättelserna
- stor bokstav, punkt och kommatecken

Läxa:

Ja! Skriv om helgen till på måndag den 12/11

På lektionerna var läraren noga med att ge mycket beröm och att nämna eleverna vid deras namn upprepade gånger. ”Detta för att alla ska känna sig sedda”, berättade deras lärare för mig. Det var också viktigt att alla elever skulle säga något på lektionerna. ”Det gör eleverna mer aktiva”, fortsatte läraren. Innan läraren avslutade dagens lektion, gick hon igenom målet med lektionen. Hann de göra det som skulle göras osv. ”Det kan vara väldigt svårt att hinna med allt, speciellt på en musiklektion”, förklarade Malin för mig. ”Man ska hinna med *börja-med-uppgiften* sedan kanske man ska spela nåt och sedan är tiden ute och då ska man gå igenom målet med lektionen”. Men på den lektion jag besökte, hann de gå igenom målet. De diskuterade vad de gjort på lektionen, lite som en sammanfattning över vad de lärt sig. Sedan gick läraren igenom läxan, som redan stod på tavlan, för att de inte skulle kunna missa den. *Börja med* böckerna samlades in innan eleverna lämnade salen. När de gick ut ur salen, sade deras lärare några uppmuntrande ord till var och en.

De här tre rubrikerna (börja med, mål och läxa) finns med på alla lektioner, även i de praktiska ämnena. I musikämnet kan man t ex ha som uppgift att förklara var tonen g ligger på en gitarr. Uppgiften ska alltid vara förankrad i vad dagens lektion ska handla om. Man ska alltid skriva t.ex. 3 – 5 saker så att man får med alla eleverna, både de som är lite svagare i ämnet och de som behöver en utmaning. *Börja-med-uppgiften* får inte vara längre än tre fyra minuter, och när läraren avslutar den, börjar hon lektionen. Det är väldigt viktigt att man går igenom uppgiften och att alla ska säga något.

Eleverna i åttan berättade att dessa uppgifter ofta återkom på provet. Därför var det väldigt viktigt att alltid göra dem ordentligt och skriva ned dem i böckerna, för att sedan lätt kunna gå tillbaka och se vad man lärt sig. Malin förklarade för mig att hon tyckte att det var bra att ha denna uppgift även i musiken, eftersom eleverna då blev tvungna att formulera sig både skriftligt och muntligt i musikämnet.

Svensklektion med 6a

Den här klassen är en ”vanlig klass”, men samma regler gäller här ifråga om ingång till klassrummet och *börja-med-uppgiften*. Det ska vara knäpptyst när eleverna går in i klassrummet, säger deras lärare till mig, och det är det. Så här ser det ut på deras tavla:

Börja med:

Orden på tavlan är felstavade. Rätta dem! Skriv i din bok!

- *Inn*
- *Up*
- *Alldrig*
- *Altid*
- *Trode*

Mål:

Du ska lära dig fem av de saker som du gjorde fel på i din uppsats.

Läxa:

Skriver rent din uppsats. Här hade de en skrivbok som de skrev rent sina texter i.

Eleverna satte sig på sina platser och kom direkt igång med sin uppgift. När de undrade över något gick läraren runt och hjälpte dem. Hon talade med en lugn och ganska lågmäld röst och det var en behaglig stämning i klassrummet. När de var klara med uppgiften, gick läraren igenom lektionens upplägg:

- 1. lämna in uppgiften**
- 2. renskriv uppsatsen**
- 3. lämna in igen**
- 4. extra uppgift, läsa bok**

Eleverna skulle lämna in sin uppsats för rättning och sedan skulle de renskriva den.

När det blev lite småsnackigt i klassrummet, var deras lärare väldigt noga med att säga åt dem direkt. Då blev det tyst och lektionen fortsatte. När de var klara med uppgiften gick de fram till läraren och hon rättade den åt dem. När lektionen började lida mot sitt slut, gick de igenom

läxan en gång till, för att de säkert inte skulle ha missat den. När lektionen var slut ställde sig eleverna vid sina bänkar, och läraren gick runt och berömde dem individuellt. Hon kunde lägga en hand på någons axel eller berömma henne eller honom för att de varit duktiga under lektionen. På vägen ut ur klassrummet lämnade de tillbaka sina *börja med* böcker till läraren som stod i dörren och sa hejdå.

Kan man få hjälp med läxläsningen på Hjällboskolan, undrade jag. Malin bekräftade detta: ”Ja, när det gäller läxläsningen så är det framförallt väldigt uppskattat innan prov. Många skolor har läxhjälp, men vi ändrade namnet till läxläsning, för det var så många som tyckte det var pinsamt att få hjälp. Så nu kommer det fler dit”. Efter detta så var min studiedag på Hjällboskolan slut.

Analys och tolkning

Hur tolkar jag då mitt besök på Hjällboskolan? Var det endast positiva upplevelser eller fanns det negativa sidor? Jag anser att det är en skola med höga mål och att det är en väl fungerande skola.

Om jag börjar med ledningen och hur den fungerade på Hjällboskolan så består den av två rektorer som försöker synas så mycket som möjligt. Efter att ha frågat Malin hur ofta hon fick besök på sina lektioner och det tydligen var ett till två per termin, förstod jag att det kanske inte var så mycket som det borde enligt Monroe. För att det ska vara ett optimalt samarbete enligt Monroe ska rektorn vara betydligt oftare på lektionerna. I mitt teorikapitel står det att enligt Grosins forskning är rektorns största betydelse att formulera tydliga mål, att leda det akademiska arbetet i skolan och att göra lärarna delaktiga i att utforma och genomföra dessa mål. Detta förstod jag att Hjällboskolans rektorer skötte bra och lärarna kände sig trygga i sina arbetsroller. Alltså kan man säga att ledningen enligt Monroe inte riktigt uppfyllde de krav som hon har på en bra ledning, men att de efter vad Grosin kommit fram till uppfyller deras krav.

Monroe beskriver i sin Monroedoktrin hur viktigt det är med duktiga och engagerande lärare och att det är ett måste att tycka om barn och ungdomar. Grosin tar upp vikten av att klimatet i skolan ska vara varmt och omhändertagande. Eleverna ska känna sig uppskattade som människor. På Hjällboskolan visade lärarna en stor förståelse och värme inför sina elever. Jag reagerade på att de gav eleverna individuellt beröm och kritik efter varje lektion och att de såg till att se och höra varje elev under lektionerna. Jag tyckte att jag kunde se hur eleverna växte när de fick höra detta. Detta sätt gentemot elever kan jag sakna på de skolor jag besökt tidigare. Lärarna var engagerade och lektionerna välplanerade, men lektionerna var väldigt lärarstyrda och detta är både bra och dåligt enligt mig. Grosin och även Läroplan 94 skriver att man ska betona elevernas förmåga till ansvarstagande och självständigt lärande och detta kommer inte riktigt fram på Hjällboskolan. En lärare där berättade för mig att de har börjat prova på grupparbeten och självständigt arbete, men att de inte är där ännu. Här missar de en stor del av det som jag anser vara av stor vikt när det gäller elevernas fortsatta studier, där det krävs av dem att de är kritiska och vana vid att ta ansvar för deras studier. Det som var positivt var att lektionerna var lugna och eleverna kunde koncentrera sig.

På tal om belöning och uppmuntran, berättade jag i resultatdelen om mitt besök på en aulasamling på Hjällboskolan. Detta tyckte jag var en bra idé. Det handlar inte bara om de som är duktiga i matematik eller svenska, utan här uppmuntras god kamratskap eller andra goda gär-

ningar som eleverna har gjort. Både Monroe och Grosin förespråkar detta sätt att uppmuntra eleverna på.

När det gäller regler och tydliga strukturer kan jag bli lite villrådig. Det är klart att det ska finnas regler på en skola, men när jag jämför Monroes idéer och Grosin kan jag se att det skiljer sig en del. Vi har inte lika hårda regler i Sverige som i USA, och detta märks även på Hjällboskolan, då de har förmildrat många av reglerna som Monroe använder sig av på sin skola. Jag skrev tidigare att de har tendenser till lite militärisk anda när det finns så mycket regler och dessutom ett kontrakt som man ska skriva under på för att bli antagen till skolan. De faktorer som Grosin tagit med angående regler i sin rapport från 2003, är att en skola ska ha tydliga normer beträffande rättigheter och skyldigheter i det sociala umgänget. Det ska vara ordning och reda samt bestämda men måttfulla sanktioner mot dåligt uppförande. Detta är med andra ord ganska långt från vad Monroes skola har som regler.

Att börja lektionerna med en *börja med uppgift* ser jag endast som något positivt. Här får man in tre viktiga faktorer för en lyckad lektion. Man kommer igång på utsatt tid. Eleverna blir snabbt fokuserade på det de ska göra under resten av lektionen, eftersom denna uppgift ska vara förankrad i ämnet. Man använder senare denna övning när det är prov. Monroe började med denna uppgift och Hjällboskolan använde den rakt av och detta tycker jag fler skolor borde prova. Man behöver inte anamma Monroes modell rakt av för att våga prova denna lilla men väl fungerande uppgift. Grosin tar upp behovet av tydliga ansatser till att starta och avsluta lektionerna och vikten av detta.

Föräldramedverkan är ytterliggare en sak som både Monroe och skolforskningen är överens om. Föräldrarna ska finnas där för sina barn, men också där för skolan. Man ska hjälpas åt att fostra barnen. Jag tycker att det är bra, men tänk om ett barn har föräldrar som inte har tid och kanske tio andra barn att ta hand om. Får detta barn inte gå på den skola som kompisarna går på? Här kan det bli lite problematiskt och vill man vara en skola som utesluter vissa elever på grund av deras bakgrund?

Diskussion

Efter att ha läst Monroes *Våga leda i skolan* och några forskningsrapporter om effektiva skolor, är jag helt övertygad om att en sund kombination av dessa metoder som jag skrev om i teorikapitlet är ett bra sätt att leda skolan på idag. Både Monroe och Grosin skriver om vikten av ett tydligt ledarskap och hur det sedan mynnar ut i en väl fungerande skolmiljö. För mig låter detta som självklarheter, men med tanke på hur det ser ut på vissa skolor idag, är det nog inte det.

På Hjällboskolan som är en invandrartät skola och där det förut har varit en del problem och bråk har denna metod varit helt rätt. Eleverna behövde en tydlig struktur och mår bra av den konsekventa metod som lärarna arbetar efter. Med detta menar jag t.ex *börja-med-uppgiften* som alla lärarna startar varje lektion med och deras tydliga avslutningar efter varje lektion. De har dock inte anammat allt som Monroe förespråkar och det är väl det som jag också kommit fram till under denna arbetsprocess, nämligen att man kombinerar olika modeller som passar den enskilda skolan och dess förutsättningar. Skoluniform är ett exempel som inte skulle fungera i Sverige, eftersom det är förbjudet. Dessutom känns det väldigt gammeldags och förlegat. Man vill ju inte gå tillbaks i utvecklingen. Däremot det ledarskap som Monroe och skolforskningen lyfter fram, tror jag skulle passa alla skolor. Det handlar om en tydlig ledare, som hjälper sin personal att jobba hårt och konsekvent med att få eleverna att lyckas bra i

skolan, både intellektuellt, men också socialt. Det ska vara en stark hand men ett varm hjärta. Detta tyckte jag fungerade på Hjällboskolan. Rektorerna syntes i korridorerna och även om de inte besökte så många lektioner som Monroe förespråkar, syntes de betydligt mer ute i skolan än vad jag har sett på många andra skolor. Vidare hade alla lärare samma upplägg på sina lektioner när det gällde start och avslut. Lärarna var också noga med att uppmuntra eleverna, med bland annat utmärkelser vid aulasamlingar, men även individuellt beröm på lektionerna. Både Monroe och Grosin förklarar vikten av ett tydligt ledarskap från rektorns sida och detta använder sig Hjällboskolan av, med sina två rektorer.

Monroe och Grosin är eniga om att vilken skola som helst kan bli framgångsrik om man arbetar utifrån vad de kommit fram till, medan den tidigare forskningen som jag redovisat i mitt teorikapitel menar att barnets sociala och ekonomiska bakgrund spelar störst roll.

I mitt teorikapitel framgår att Monroe har fått de allra värsta och stökigaste skolorna i New York, där den största delen av eleverna kom från socialt och ekonomiskt svagare hemförhållanden, till att bli framgångsrika skolor. Därför håller jag inte helt med den tidigare forskningen, eftersom jag efter att ha studerat Monroe, tror att man faktiskt kan få de värsta skolor, med de sämsta förutsättningarna att bli riktigt bra. Vidare betonas vikten av lärarnas höga förväntningar på sina elever och att de har regelbunden utvärdering och uppföljning av elevernas kunskaper. Detta gör man kontinuerligt på Hjällboskolan, när man efter varje lektion går igenom dagens mål och om man nått dem. Framförallt är det viktigt att eleven är i fokus. Han eller hon ska känna att skolan är där för deras skull och att personalen tar väl hand om dem, har höga förväntningar på dem, ger dem stöd och uppmuntran, ger dem framtidstro. Enligt vad jag har kommit fram till är det precis det här Hjällboskolan eftersträvar. Tydlig planering, höga förväntningar och kontinuerlig utvärdering och god föräldrakontakt. Malin bekräftade detta för mig.

Baserat på mina resultat kan man få vilken skola som helst att bli väl fungerande, oberoende vilken social eller ekonomisk bakgrund man har. Det syns tydligt på Hjällboskolan. Om man bestämmer sig för att skolan ska bli mer enhetlig bör man se till att rektorn strukturerar skolan så att lärarna och övrig personal börjar arbeta på liknande sätt, så att eleverna får en trygghet och tydlig struktur i det vardagliga skolarbetet. Personalen ska ge eleverna den bästa utbildning de kan få och förtjänar, och det är just detta Monroes modell strävar efter. På Hjällboskolan bestämde man sig för att något behövde göras för att få ett bättre skolklimat och bättre ordning och reda. Man ville få eleverna att prestera bättre och därför ändrade skolan strategi.

Börja-med-uppgiften liksom *målen och läxorna* är tre exempel på hur man inne i klassrummet arbetar för att strukturera undervisningen. Jag har sett att det fungerar bra, och det är inga avancerade åtgärder, utan vilken skola som helst skulle kunna använda sig av detta. Det handlar inte heller om att man som lärare måste ändra sina åsikter eller sin pedagogik bara för att man ska ha med dessa tre delar. Tvärtom, lärarna på Hjällboskolan berättade för mig att när man väl hade kommit in och bekantat sig med detta arbetssätt, var det till stor hjälp. Lektionerna började i tid och eleverna visste vad som krävdes av dem. Eleverna själva berättade också för mig att de uppskattar *börja-med-uppgiften*, dels för framtida prov, men också för att det är lugnt i klassrummet när lektionen börjar. Dessutom tycker lärarna att man får en tydligare överblick över sina lektioner och dess innebörd och det blir lättare att se de större målen med undervisningen.

Jag hade följande forskningsfråga: Hur fungerar Monroes idéer på en svensk grundskola och vad krävs för att de ska vara möjliga att överföra och praktiskt använda?

Idag är Hjällboskolan en väl fungerande skola och jämför man den med hur den var innan så är det enorm skillnad, enligt personalen på skolan. Stämningen har blivit bättre och elevernas kunskaper har även blivit större. Enligt Hjällboskolan var det jobbigt i början, när ingen riktigt visste hur det skulle se ut. Men idag tycker de att det är mycket enklare att arbeta, när skolan är strukturerad efter Monroes modell. Alltså kan man säga att Monroes idéer fungerar bra på en svensk skola idag. Däremot ska man ha klart för sig att Hjällboskolan inte använder sig av Monroes idéer helt och hållet, utan de har försvenskat den en del. Svaret på hur idéerna ska kunna användas på andra skolor är att man ska kombinera metoder från olika forskare som man känner kommer att passa sin skola, men absolut en del av Monroes metoder. Den svenska skolan enligt Grosin och läroplan 94 vill skapa ansvarstagande och ifrågasättande elever framför helt lärarstyrda lektioner och detta tror jag att man gör bäst om man först och främst ger eleverna en trygg och välstrukturerad skola.

Slutord

Det har varit spännande och kul att skriva detta arbete. Jag har fått många tips och idéer för hur man ska leda en framgångsrik skola. Jag har även förstått att det kräver många människors engagemang och envishet och att det är en ständigt pågående process. Jag har kommit fram till att det inte spelar någon roll om det bara är My som är halvtysk eller om klassen består av elever från 25 olika nationaliteter. Barn är barn, oberoende var de kommer ifrån. Det är personalen på skolan som ska ge eleverna den kunskap och trygghet de förtjänar.

Referenser

Grosin, L. (2000). *Forskningen om framgångsrika skolor som grund för skolutveckling*. Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet.

Grosin, L. (2003). *Skolklimat, prestation och social anpassning i 21 mellanstadieskolor och 20 högstadieskolor*. Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet.

Kullberg, B. (2004). *Etnografi i klassrummet*. Lund: studentlitteratur.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: studentlitteratur.

Monroe, L. (1997). *Våga leda i skolan*. Järfälla: Bokförlaget Natur och kultur.

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder – att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: studentlitteratur.

Hjällboskolans hemsida: <http://www5.goteborg.se/hjallboskolan>

Quadriiceps hemsida: <http://www.quadriiceps.se/Historik.htm>

Skolverkets hemsida: <http://www.skolverket.se/sb/d/468>